

UTRECHT HOOLIGANS

UTRECHT HOOLIGANS

50 JAAR VOETBALGEWELD
VAN TREINEN SLOPEN TOT BOSGEVECHTEN

Daniel M. van Doorn & Evert van der Zouw

JUST
PUBLISHERS

*De strijd gaot beginnen,
we gaon van ze winnen*

*Herman Berkien
(1942-2005)*

2e druk, april 2020

*Auteurs Daniel M. van Doorn & Evert van der Zouw
Copyright © 2020 Daniel M. van Doorn & Evert van der Zouw | Just Publishers BV
Uitgever Hans van Maar*

*Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt,
door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestanden of op welke
andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
Just Publishers BV.*

*No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint,
microfilm, digital files or any other means, without written permission from
Just Publishers BV.*

*Omslagontwerp Ben Gross
Omslagfoto Nationaal Archief
Opmaak Studio Spade, Voorthuizen
Redactie Tekstbureau Tempelier
Productie Hanzeboek*

*ISBN 97890 8975 289 5
NUR 480*

WWW.JUSTPUBLISHERS.NL

INHOUD

Voorwoord	6
Verantwoording	11
1. Bunnikside (1970-1980)	14
2. Cupfighters (1980-1990)	78
3. Expansie (1990–2000)	131
4. Evolutie (2000-2010)	193
5. Fifth (2010-2020)	245
Geraadpleegde bronnen	301

VOORWOORD

door Bas van Hout

Voor de duidelijkheid, ik houd niet van voetbal en verbaas me over de emotie die het teweegbrengt in de gelederen van de fanatieke supporters, nog even losgekoppeld van de harde kernen, die hun fanatisme – dat vaak niets met voetbalsupport te maken heeft – naar de next level brengen. Zinloos recreatiegeweld en voetbal hebben me nooit geboeid. Het mechanisme dat georchestreerd geweld in beweging zet wel.

Wie of wat gaat daar achter schuil? Achter die oerdrift om de tegenstander letterlijk te vernietigen?

Daarom zei ik ‘ja’ toen *Veronica* en Pieter Storms mij in 1997 vroegen daar in te duiken. Dat werd een van de boeiendste ervaringen uit mijn loopbaan als misdaadjournalist. Met de geweldige docureeks *De Harde Kern* als resultaat.

Elke club, elke harde kern had een kernkwaliteit. De Eindhovenaars waren ‘het gekst’ op hun eigen, specifieke, provinciale manier. Veel drank, veel drugs en fanatieke amateurs als het ging om geweld en organisatie. Sympathieke gasten, maar onberekenbaar.

ADO Den Haag, in die tijd geen eredivisieploeg, was de crimineelste club. Sommige leden van de harde kern droegen openlijk wapens. Om indruk te maken schoten ze ook af en toe een salvo af, met een vol-automaat of shotgun. Gewoon op straat, in de buurt van het stadion. Om indruk te maken. Prachtige beelden. Schijt aan F-Side, schijt aan de harde kern van Feyenoord. Dat zeiden ze dus ook openlijk. En ik geloofde ze. De ‘Slag bij Beverwijk’ en de dood van Carlo Picornie waren bij ADO Den Haag met bloed vergolden. Geen twijfel mogelijk: na een dergelijke actie zou ADO Den Haag verhaal gaan halen met vol arsenaal, waar dan ook, met wie dan ook. ‘Knuppeltjes? Da’s voor mietjes!’

Feyenoord was veruit de sympathiekste club. Ik interviewde de ringleiders met maskers. Ze wilden niet herkenbaar in beeld. We gingen ermee akkoord, wilden hun hele verhaal ongecensureerd horen.

Dat was een spannende aflevering, waarin ze vertelden over de voorbereidingen van Beverwijk en het incident dat had geleid tot het bloedbad dat volgde. Voor een journalist een geweldig verhaal. Een drama voor de nabestaanden.

Bij de F-Side van Ajax kwamen we in het geheel niet binnen. Wel spraken we met individuele leden van de club. Of ze toch niet mee wilden werken. De consensus binnen de raad van bestuur van de harde kern was dat niemand mee mocht werken aan deze documentaire-reeks van de Storms Factory, die zou worden uitgezonden bij *Veronica*. Off the record spraken we met een aantal F-Siders. Harde, zakelijke profs. Niet gek, maar wel superfanatiek, ze gingen zo nodig door roeien en ruiten. Prachtige, gedetailleerde war-story's, ook over Beverwijk en hoe dat in zijn werk was gegaan. Dat het allemaal afgesproken werk was, ruim van tevoren beklonken: hoe, waar, hoeveel, met wie en met welke wapens.

Ooggetuigenverslagen, F-Siders die de klauwhamer neer hadden zien komen op de schedel van Picornie. Ook dat ze een kist met Kalasnikovs aangeboden hadden gekregen van de beroeps-criminellen Sam Klepper en John Mieremet. Om de score weer gelijk te stellen. Ze weigerden deze geste beleefd, zo gek waren ze nu ook weer niet. Instinctief realiseerden ze zich dat er dan een grens zou worden overschreden. Journalistiek was het doodzonde om dit te laten liggen, maar de afspraak was: niet publiceren. Daar hebben we ons aan gehouden.

Bij FC Twente, een vrij 'onschuldige', provinciale harde kern, die graag bij de grote jongens in het westen wilde horen, sprak ik een alleraardigst jochie. Hij wilde gezien en gerespecteerd worden. Uiterst timide vertelde hij over zijn avonturen bij de harde kern van FC Twente. Het had iets liefs, iets onschuldigs. Vechtpartij hier, knokpartijtje daar. Af en toe een paar klappen krijgen. Dat hoort er allemaal bij. Allemaal eerlijk en met de blote vuist. Hij was ambitieus,

sympathiek en sprak ongeremd over zijn talent als voetbalhooligan. Jaren later werd ik opgebeld door een collega-journalist. Hij vroeg mij of ik me die jongen nog kon herinneren, die ik in een auto interviewde voor de FC Twente-aflevering van *De Harde Kern*: ‘Die is onlangs gevonden, gemarteld, geliquideerd. Maakte deel uit van het beruchte liquidatiecollectief, de Tatroo-killers’.

De grotere clubs hadden een bijna professionele structuur, zoals je die ook in het leger terugvindt. Met bevelhebbers, officieren en soldaten. De soldaten werden van bovenaf aangestuurd, de hiërarchie was duidelijk en werd zonder weerstand opgevolgd. Opvallend genoeg heb ik de harde kern van FC Utrecht ervaren als de meest ontwikkelde en beschaafde harde kern, van alle harde kernen waar ik in die periode ingedoken ben. De witte-boorden-CEO’s van de harde kern waren het professioneelst, maakten degelijke afspraken en hielden zich aan die afspraak. Het was bijna steriel, journalistiek geen eer aan te behalen. Ze dineerden gezamenlijk met het bestuur van de voetbalclub en spraken mee over het beleid.

Ik kreeg de indruk dat het adagium van het FC Utrecht-bestuur was: ‘If you can’t beat them, join them’. Met andere woorden, knuffel je vrienden, maar knuffel je vijanden in coma. Dat leek te werken. De ‘bazen’ van de harde kern werden serieus genomen. Er werd naar ze geluisterd. Zij zorgden dat hun reputatie en autoriteit – en de boodschap van het bestuur – doorsijpelden naar de lagere echelons: ‘Geen excessen’.

Daarmee werden het geweld en de overlast beheersbaar gemaakt. Er waren grenzen gesteld, duidelijke grenzen waar niet overheen gegaan diende te worden. Er werd gevochten, maar binnen de kaders. De harde kern van FC Utrecht lag eigenlijk overal wel goed, zowel bij Ajax en Feyenoord als bij de andere, grotere clubs. Ze gingen op verkenning, gingen de gangen van hun tegenstanders na en gebruikten ‘gepast recreatiegeweld’ om hun geurspoor na te laten bij de gastclubs

die ze ontvingen, dan wel bezochten. De Utrechters hadden een speciaal team, dat grondig veldwerk deed. Dat voor een wedstrijd bij de tegenstander 'in de bosjes ging liggen', hun gangen per gsm doorgaf en indien mogelijk een gps-zender onder auto's plakte om de gangen van een tegenstander te kunnen volgen: gingen ze per auto of per trein naar Utrecht?

Een andere vraag die ik standaard stelde aan de hooligans, was hoe ze zichzelf zouden bestrijden als plaag. Het antwoord was vrij eenduidig: 'Veel harde kerners geven niet echt om voetbal. Maar wel om het geweld. Als ijshockey de nummer één sport zou zijn, met veel publiciteit, dan zouden ze, zonder lang nadenken, daarheen verkassen.'

Harde kerners geven maar om één ding en dat is gewelddadige recreatieconfrontatie en de erkenning daarvan in de media.

Bas van Hout

VERANTWOORDING

Na het uitbrengen van ons eerste boek *Crimineel Utrecht* waren wij erg gedreven om aan een volgend project te beginnen. Het spitten in archieven had verslavend gewerkt. Twee voorwaarden stonden voor ons vast: het genre moest true crime zijn, Utrecht het decor. Het duurde niet lang voor we een geschikt onderwerp vonden: voetbalgeweld. In dit boek wordt de geschiedenis van het hooliganisme in Utrecht beschreven.

Er zijn verschillende boeken gewijd aan harde kernen van Nederlandse voetbalclubs. Het meest beschreven zijn de harde kernen van Rotterdam en Amsterdam. In deze publicaties worden de Utrecht-hooligans wel genoemd, maar een boek, volledig gewijd aan de harde kern van Utrecht, was er nog niet. Daar komt bij dat FC Utrecht in 2020 haar 50e verjaardag viert. Een halve eeuw voetbalgeweld in de Domstad. Dat verdient een boek.

Wij hebben veel gesprekken gevoerd, krantenarchieven doorgeplozen en andere bronnen geraadpleegd. De basis wordt gevormd door gesprekken met (voormalige) hooligans. Uit elke generatie hebben wij meerdere personen gesproken. Hierdoor kregen de verhalen rug-gengraat. We hebben alle feiten zo goed mogelijk proberen te toetsen en te staven.

De oogst was te groot voor één boek. Wij hebben een selectie moeten maken. Alle verhalen komen uit de eerste hand. Hoewel enkele ervan ruim veertig jaar oud zijn en het beeld bij de betrokkenen soms wat vertroebeld was, hebben wij ze zo goed en objectief mogelijk opgetekend. Geschiedschrijving bestaat uit feiten én interpretatie.

Wij hebben, op een enkeling na, de vertellers niet bij name genoemd. Voor veel betrokkenen was dit een voorwaarde voor hun medewerking. Dit hebben wij gerespecteerd en niet als belemmering beschouwd. In het geval van supportersgeweld overstijgt het collec-

tief het individu. Wij vinden het niet belangrijk of Jan uit Sterrenwijk die bewuste zondagmiddag stenen uit de straat trok, Wesley uit Nieuwegein in de hekken hing bij die ene legendarische uitwedstrijd of Marco met zijn maten regelmatig deelneemt aan bosgevechten. Het draait niet om personen, maar om het collectief.

Dit boek was er niet gekomen zonder de medewerking van de vele mannen met een 'rellenverleden'. Bij dezen dank voor hun vertrouwen en voor de boeiende gesprekken.

Wat betreft het oordeel over het fenomeen hooliganisme, dat laten wij graag aan de lezer over.

Dit is een bijzonder stuk 'stadsgeschiedenis'. Historie, niet meer en niet minder.

Daniel M. van Doorn & Evert van der Zouw

1

**BUNNIKSIDE
(1970-1980)**

Nieuwe club, nieuwe identiteit

Utrecht, eind jaren zestig in de vorige eeuw. De verzuiling heeft haar intrede gedaan. Veel van het sociale leven van de inwoners vindt echter nog altijd plaats in de eigen wijk. Gezinnen doen boodschappen bij lokale middenstanders en sporten bij de vereniging om de hoek. Jongeren besteden hun vrije tijd in de talloze clubhuizen die de stad rijk is. Het stijgende testosterongehalte en de geldingsdrang van voornamelijk jongemannen zorgen regelmatig voor conflicten tussen de wijken.

Vooral in december laait de rivaliteit dikwijls op tijdens de traditionele kerstbomenjacht. Jongens uit verscheidene buurten proberen na de kerstdagen zoveel mogelijk kerstbomen te verzamelen, om daarmee op Driekoningen een vreugdevuur te maken. Om een groter vuur te krijgen dan een rivaliserende wijk, is het de kunst om kerstbomen van de tegenpartij te bemachtigen. De buit wordt verstopt in schuurtjes of op balkons en er worden zelfs putdeksels gelicht om de bomen een tijdelijke plek te geven.

Wanneer in 1970 het nieuwe decennium aanbreekt, gaan er in Utrecht stemmen op dat de drie voetbalclubs DOS, Elinkwijk en Velox niet langer naast elkaar een financieel gezond bestaansrecht hebben. Ze moeten maar fuseren. De supporters van de drie clubs zijn niet enthousiast. Ze zijn bang dat de identiteit van hun club verloren zal gaan. Er wordt lang vergaderd over de verdeling van de spelers. De gemeente laat weten voortaan nog slechts subsidie te verstrekken aan één club. In de zomer van 1970 is die nieuwe club een feit. FC Utrecht gaat, met een selectie van de beste spelers uit de drie clubs, de eredivisie in.

Vaders gaan voortaan op zondagmiddag met hun zonen naar stadion Galgenwaard in plaats van naar het sportcomplex in de wijk. De stoelen van het stadion zijn bij de eerste wedstrijden direct goed gevuld. Supporters van de drie clubs zitten door elkaar en moedigen

gezamenlijk hun nieuwe club aan. Oudere mannen komen voornamelijk om de spelers van hun voormalige club te zien spelen. *‘Wanneer er minder dan drie spelers van mijn club op het veld staan, kom ik niet meer’*, is een veelgehoorde uitspraak. Het is voor een echte clubman moeilijk om zich over te geven aan de fusieclub. Na een tijdje keert een deel van de morrende mannen terug naar hun eigen cluppie, dat op amateurniveau verder speelt.

Hun zonen daarentegen voelen de aantrekkingskracht van de nieuwe club wel. Zij zijn minder verweven met de historie van de vereniging in hun wijk en kunnen de ambiance van het grote stadion wel waarderen. Ze staan gebroederlijk naast elkaar en achter FC Utrecht, dat hun stad representeert. De sociale controle is er minder, omdat burens en familie niet langer over hun schouder meekijken.

De jongens die elkaar eerst als rivalen uit een andere wijk beschouwden, smelten nu samen tot een nieuwe supportersgroep. Ze ervaren een gevoel van vrijheid en solidariteit. Op de wedstrijddag fietsen ze vanuit alle delen van de stad naar het stadion. Onderweg zwaaien ze met grote vlaggen. In het stadion staat iedereen dicht op elkaar gepakt en er wordt onderling gedold. Kijken naar het voetbal wordt secundair. De opgroeiende pubers genieten van de losbandige sfeer die in het stadion heerst.

Door de goede prestaties groeit de supportersschare van FC Utrecht met jongens vanuit de hele stad. Het spectaculaire voetbal van de nieuwe club lokt in de eerste paar wedstrijden al tienduizenden naar stadion Galgenwaard. Bij de thuiswedstrijd tegen Telstar komen er ongeveer 24.000 toeschouwers kijken. Utrecht is in de ban van de nieuwe FC. Deze belangstelling is begrijpelijk. Trainer Bert Jacobs kreeg bij de fusie een uitgebreide en talentvolle selectie tot zijn beschikking. In korte tijd kneedde hij de drie clubs tot een team, dat de gunst van het kritische Utrechtse publiek won.

Het duurt niet lang of de eerste contouren van de nieuwe Utrecht-sup-

porter worden zichtbaar. Met de nieuwe identiteit komt ook de geldingsdrang. Zowel verbaal als fysiek. De supporters zingen fanatiek, klimmen in de hekken en gooien voorwerpen, voornamelijk bierblikjes, op het veld. De keeper van de tegenstander wordt regelmatig, door het hek heen, met een stok in zijn kont geprikt. De jongens merken dat tegenstanders en arbitrage zich erdoor geïntimideerd voelen. Op die manier kunnen ze de wedstrijd in Utrechts voordeel beïnvloeden. Zo hebben ook zij een aandeel in de overwinning van hun club!

De grenzen van het toelaatbare worden al snel opgezocht. Een aantal jongens gaat op de avond voor de wedstrijd richting het stadion, om er een betonschaar te verstoppen. Wanneer de volgende dag de wedstrijd aan de gang is, knippen zij een gat in het hek zodat ze zich op het veld kunnen begeven. Het gaat er in eerste instantie nog onschuldig aan toe. Kinderen rennen rond om een handtekening aan hun idolen te vragen. De wat oudere jongens vinden het prachtig om een pet of een muziekinstrument van de fanfare af te pakken en die als buit mee te nemen naar de tribune.

Maar na een aantal wedstrijden slaat de sfeer om en zijn de supporters berucht om hun fanatisme en gevreesd door hun optreden. De minste aanleiding is vaak het sein om hun verontwaardiging met daden te onderstrepen. De onruststokers verzamelen zich aan de oostkant van het stadion, aan de kant van het plaatsje Bunnik. 'Hun' tribunes heten al gauw de Bunnikzijde. Als de jongens van de Bunnikzijde besluiten hun club ook te gaan aanmoedigen bij uitwedstrijden, kunnen supporters van andere clubs aanschouwen, wat ze tot dan toe alleen uit de krant hadden vernomen.

Niemand had kunnen voorspellen dat, nog vóór het kalenderjaar om was, FC Utrecht berucht zou zijn om haar supporters.

Nederland maakt kennis

Op zondag 25 oktober 1970 maakt Rotterdam kennis met het nieuwe